

Urvalsprovet i världens språk och språkvetenskaper 25.5.2020

Modellsvar

Del 1: Flervalsuppgifter (0–50 p)

Nedan finns 25 flervalsuppgifter som baserar sig på det bifogade avsnittet av Östen Dahls [artikel](#) "Hur exotiskt är finska?" (*Virittäjä* 4/2008, sidorna 1-5). Läs texten och svara på uppgifterna på den separata svarsblanketten. Märk ut det alternativ du anser vara korrekt i var och en av uppgifterna. Det finns endast ett rätt svar i varje uppgift. Varje rätt svar är värt 2 poäng, varje fel svar eller inget svar är värt 0 poäng (fel svar eller inget svar ger inte minuspoäng). Att välja flera än ett alternativ i en uppgift räknas automatiskt som ett felaktigt svar.

Rätta svar. Det fanns bara ett rätt svar på varje fråga.

1. b	10. b	19. c
2. d	11. c	20. a
3. d	12. a	21. c
4. d	13. a	22. c
5. d	14. d	23. c
6. b	15. b	24. d
7. c	16. b	25. c
8. d	17. a	
9. a	18. d	

1. Det finska språket representerar en minoritet inom de språk som pratas i Europa, därför att det
 - a. hör till den uraliska språkgrenen.
 - b. hör till den uraliska språkfamiljen.
 - c. är ett altaiskt språk.
 - d. är ett indoeuropeiskt språk.
2. Finska hör till samma språkfamilj som
 - a. de altaiska språken.
 - b. svenska.
 - c. turkiska.
 - d. ungerska.
3. Utifrån Tabell 1 kan man påvisa att ur typologisk synvinkel
 - a. befinner sig (öst)armeniska lika långt från nenetsiska som polska från evenkiska.
 - b. befinner sig brahuiska och evenkiska mycket nära varandra.

- c. befinner sig litauiska och ryska närmare varandra än (öst)armeniska och polska.
 - d. befinner sig finska lika långt från nenetsiska som från lettiska.
4. Utifrån Tabell 1 och ur typologisk synvinkel
- a. befinner sig alla indoeuropeiska språk längre från finska än vad alla altaiska språk gör.
 - b. befinner sig inget annat språk än turkiska lika långt från finska.
 - c. befinner sig polska ungefär 40 procent längre från finska än vad ungerska gör.
 - d. befinner sig nenetsiska ungefär 18 procent längre från finska än vad (öst)armeniska gör.
5. Med grund i Tabell 1 hävdar Dahl att en traditionell indelning i agglutinerande och flekterande språk inte alltid är avgörande när det gäller det typologiska avståndet. Denna uppfattning stöds enligt Dahl av att
- a. brahuiska befinner sig längre från finska än vad nenetsiska gör.
 - b. (öst)armeniska befinner sig närmast finska.
 - c. nenetsiska befinner sig närmare finska än ryska.
 - d. polska, lettiska, litauiska och ryska befinner sig närmare finska än vad ungerska gör.
6. Det franskspråkiga ordet *ai* är ett extremt exempel på fusion, därför att det
- a. skiljer sig mycket från infinitiven *avoir*.
 - b. uttrycker många grammatikaliska betydelser.
 - c. skrivs på annat sätt än det uttalas.
 - d. skrivs med två bokstäver.
7. Ordet *taloissanikin* är inte ett fullständigt exempel på agglutination i det finska språket, därför att
- a. det inte är möjligt att segmentera pluralformen i tre separata morfem.
 - b. beteckningen för pluralformen av illativ för ordet *talo* är *-ihin*.
 - c. beteckningen för pluralformen varierar när ordet *talo* böjs.
 - d. beteckningen för pluralformen inte enkelt kan särskiljas från de övriga affixen.
8. Finska har alltså drag av fusionsspråk eller flekterande språk. Vilken parameter, som beskriver flekterande språk enligt Martin Haspelmath, representerar beteckningen för pluralformen i det finska ordet *talo*?
- a. agglutination
 - b. kumulation

- c. suppletion
- d. alternation

9. Vilket av de nedanstående alternativen representerar det franska ordet *ai* inte alls?

- a. agglutination
- b. flektering
- c. kumulation
- d. alternation

10. Utifrån Haspelmaths resultat kan man påvisa att

- a. finskspråkiga Wikipedia är närmare sanningen än engelskspråkiga Wikipedia.
- b. finska och arabiska befinner sig närmare varandra på skalan än finska och turkiska.
- c. finska är ett typexempel på ett flekterande språk.
- d. typiskt för språk som betraktas som flekterande är att de befinner sig i samma ända av skalan som turkiska.

11. Enligt Haspelmath åskådliggör åtskillnaden som görs mellan agglutination och flektering inom klassisk morfologisk typologi att

- a. de beskriver intressanta språktyper.
- b. intressanta korrelationer mellan dem har hittats när olika språk har jämförts.
- c. två språk snarare än faktiska språktyper har kontrasterats med dem.
- d. nominal- och verbal morfologin är av olika typ inom språket.

12. Även om man i stora drag skulle godta Haspelmaths synsätt, lönar det sig enligt Dahl emellertid att begrunda finskans ställning i förhållande till den klassiska morfologiska typologin, därför att

- a. traditionen som betonar den agglutinerande karaktären är ytterst stark.
- b. Haspelmaths grundantagande kan i själva verket vara felaktigt.
- c. värdet av hela distinktionen som typologisk parameter kan ifrågasättas.
- d. representanterna för det traditionella synsättet bör respekteras.

13. Dahl granskar mängden ordformer därför att

- a. den förknippas med frågan om flektering och agglutination.
- b. den inte har förknippats med frågan om flektering och agglutination.
- c. granskningen påvisar att Haspelmath har rätt.
- d. granskningen påvisar att Haspelmath har fel.

14. Att det finns många ordformer i ett språk är ett uttryck för att

- a. det finns många grundformer, alltså ordboksformer.
- b. det ofta förekommer mycket flektering men eventuellt mindre agglutination.
- c. ur ett ord kan andra ord enkelt härledas.
- d. många morfem kan anslutas till ett ord.

15. Utifrån Tabell 2 kan man dra slutsatsen att

- a. till ett finskt verb kan som mest 24 böjningskategorier knytas.
- b. böjningskategorierna för verb är fler i majoriteten av språken än i finska.
- c. finska har väldigt många böjningskategorier.
- d. majoriteten av språken i urvalet skiljer som mest åt fler än fem kategorier.

16. Tabell 2

- a. bekräftar Haspelmaths synpunkt på nyttan av begreppen agglutination och flektering.
- b. stöder Haspelmaths resultat avseende finska på axeln för agglutinerande och flekterande språk.
- c. kullkastar Haspelmaths synpunkt på nyttan av begreppen agglutination och flektering.
- d. försvagar Haspelmaths resultat avseende finska på axeln för agglutinerande och flekterande språk.

17. Om verben böjdes enligt person i de skandinaviska språken,

- a. skulle de i högre grad påminna om majoriteten av de europeiska språken.
- b. skulle de befinna sig ännu längre från majoriteten av de europeiska språken.
- c. skulle de skandinaviska språkens verbmorfologi vara enklare.
- d. skulle också finskans verbmorfologi verka mera komplex.

18. Formvarianterna av finita verb i spanska och finska är olika

- a. till sin karaktär: i finska finns fler kasusformer än i spanska.
- b. till sin karaktär: i finska finns färre kasusformer än i spanska.
- c. till antalet: i finska finns 3–4 flera kategorier.
- d. till antalet: i finska finns 3–4 färre kategorier.

19. När andra delområden inom morfologin än verb granskas förändras bilden av finska som ett agglutinerande språk såtillvida att

- a. finskans substantiv böjs i flera kasus än ungerskans.
- b. finskans fonologi verkar mera komplex.

- c. finska verkar mera agglutinerande.
- d. finska verkar mera flekterande.

20. Enligt Dahl ger kasussystemet de uraliska språken deras speciella typologiska prägel.

Denna synpunkt kunde utmanas, därför att

- a. det finns förhållandevis många kasusformer också i indoeuropeiska språk.
- b. det finns förhållandevis många kasusformer också i västeuropeiska språk.
- c. det finns förhållandevis många kasusformer också i finska.
- d. det finns förhållandevis många kasusformer också i ungerska.

21. Tidigare var det tal om finskans finita verb. Om finskans infinita verb granskas, är deras speciella egenskap

- a. numerusböjning.
- b. personböjning.
- c. kasusböjning.
- d. genusböjning.

22. Utifrån Iggesens urval

- a. har omkring 24 procent av världens språk fler än 10 kasusformer.
- b. har omkring 24 procent av världens språk färre än 10 kasusformer.
- c. har omkring vart tionde av världens språk fler än 10 kasusformer.
- d. har omkring nio av tio språk åtminstone 10 kasusformer.

23. Possessivsuffixet

- a. är en typologisk raritet i det finska språket.
- b. kan ge bilden av att finska är ett flekterande språk.
- c. förekommer enligt WALS i majoriteten av världens språk.
- d. saknas enligt WALS i till och med 75 procent av världens språk.

24. Hur förhåller sig observationen att finska är ett komplext språk avseende sitt

kasussystem till antalet böjningskategorier för finita verb i finska, som presenteras i

Tabell 2, om man antar att både kasussystemets komplexitet och det stora antalet böjningskategorier för verben borde vara typiska egenskaper hos agglutinerande språk.

- a. Den utmanar Haspelmaths påstående om agglutinerande och flekterande när det gäller intressanta korrelationer.
- b. Den utmanar Haspelmaths påstående om att verb- och nominalmorfologin kan bete sig mycket olika inom språket.
- c. Den stöder Haspelmaths påstående om agglutinerande och flekterande språk när det gäller intressanta korrelationer.
- d. Den stöder Haspelmaths påstående om att verb- och nominalmorfologin kan bete sig mycket olika inom språket.

25. Dahl lyckas bevisa att

- a. den typologiska indelningen inom den klassiska morfologin är relevant för finska.
- b. svenska och andra nordiska språk är nästan lika agglutinerande som finska.
- c. finska ser olika ut beroende på delfaktorerna i agglutinationen som analyseras.
- d. finska befinner sig typologiskt sett närmare sina släktspråk än sina grannspråk.

Del 2: Morfemanalys (0–50 p)

1. Morfemanalys (0–30 p)

I Vetenskapstermbanken i Finland (tieteentermipankki.fi) definieras ett morfem så här:

”Definition: Språkets minsta betydelsebärande strukturella enhet; morfologisk basenhet.

Förklaring: Den konkreta strukturella enhet som motsvarar ett morfem är en morf. Till morfemen hör t.ex. ordstammar, ändelser och klitiska partiklar. Såväl lexikala morfem (t.ex. orden hus eller jag) som grammatiska morfem med grammatiska uppgifter (t.ex. finskans kasusändelse -ssa) har egna betydelser.”

Nedan finns ett urval ord ur det fiktiva språket gomshodestan. På basis av materialet fyll i morfemen för de betydelser som efterfrågas. Om någon betydelse uttrycks på flera olika sätt (dvs morfemet har allomorfer), räkna då upp alla alternativ. Observera att vissa betydelser kan uttryckas med hjälp av nollmorfem (dvs det finns ingen manifesterad form). Om det finns nollmorfem i ditt svar, ange dem med en nolla '0'. Varje korrekt form ger 1,5 poäng, varje fel eller utelämnad form ger 0 poäng.

Poäng:

Man fick fulla poäng endast för ett svar (se nedanför), som omfattade 20 morfem och allomorfer och som indikerades med hjälp av morfem.

Svar, som inte använde morfem (t.ex. ”här tar man bort -yo” eller ”verb i grundform”) eller delade ord på något annat sätt, gav 0,5 poäng, om de var logiska i sin helhet. T.ex. svar, som indikerade ”0, fuqul, fūqūl” som imperativmorfem och -allomorfer eller indikerade subjektformer som ”yorun, yorfiq o.s.v.”, inte beaktade, att det fanns en skillnad mellan andra person singular och andra person plural i imperativ. Därför gav dessa svar inte fulla poäng.

Den svåraste formen i materialet var zer, som består av tre morfem: gå – zer, imperativ – 0 och subjektform i andra person singular – 0.

Svar, som hade indikerats ”1. a, d, i; 2. a, d, j o.s.v.” gav inga poäng, eftersom de inte visar på vilket sätt ord hade delats i morfem. Svar, som hade indikerats ”a) 1,2,3,4,5,6; b) 7,8,9,10 o.s.v.” gav inga poäng, eftersom de bara visar ord, som har respektive betydelser.

1. zeryorud	han/hon går
2. zeryoril	vi går
3. zerdyorud	han/hon går inte
4. zerdyorfuqul	ni går inte
5. zerdyorkrar	de går inte
6. zer	(du,) gå!
7. cözyorun	jag tittar
8. cözyorfiqsu	du tittar på honom/henne
9. cözyorfuqulsu	ni tittar på honom/henne
10. cözdfüqülman	(ni,) titta inte på oss!
11. tringenyoruntan	jag lyssnar på er
12. tringenyorkrarmu	de lyssnar på mig
13. tringenyorudtu	han/hon lyssnar på dig
14. tringenyorfiquan	du lyssnar på oss
15. tringenfuqulsan	(ni,) lyssna på dem!

Lexikala morfem

a) gå	zer
b) titta	cöz
c) lyssna	tringen

Grammatiska morfem

d) presens	yor
e) imperativ	0
f) negation	d

Subjektsformer

g) 1:a person singular	un
h) 2:a person singular	fiq, 0
i) 3:e person singular	ud
j) 1:a person plural	il
k) 2:a person plural	fuqul, füqül

l) 3:e person plural krar

Objektsformer

m) 1:a person singular mu

n) 2:a person singular tu

o) 3:e person singular su

p) 1:a person plural man

q) 2:a person plural tan

r) 3:e person plural san

2. Satsbildning (0–20 p)

Nedan finns material ur det fiktiva språket tilimpur. Översätt satserna under materialet till tilimpur med hjälp av materialet. Varje sats ger totalt 5 poäng. Varje fel svar eller utelämnat svar ger noll poäng.

Poäng:

Man fick poäng enligt nedanstående fördelning. Om satsen saknade ett eller flera ord, fick man inga poäng för ordföljden, eftersom det var omöjligt att veta, var man skulle ha placerat det återstående ordet. Endast ord, som hade skrivits på komplett rätt sätt, gav fulla poäng, eftersom de var omöjligt att veta, när man hade skrivit fel och när formen var fel. Då kunde man ändå få poäng för ordföljden.

1. Usunin xvar hus chuldu.	Min vits var rolig.
2. Herini usunin xvari hasdund.	Alla skrattade åt min vits.
3. Usun xodin xvari hasdum.	Jag skrattade åt min vits.
4. O heriniyi hasardu.	Han/hon fick alla att skratta.
5. Segir uykede chul?	Var finns staden?
6. Jurubin sayati zangdu.	Klockan in klocktornet ringde.
7. Segirin jurub uykede chuldu?	Var fanns stadens klocktorn?
8. Usun jurubde gaftum.	Jag besökte klocktornet.
9. Onha usunin dhavude gaftund.	De besökte mitt hem.
10. Usun xodin dhavuyi qaydidum.	Jag saknade mitt hem.

a) De saknade sitt hem. Onha xodin dhavuyi qaydidund. (0,75+1,5+0,75+1+ordföljd 1)

b) Han/hon ringde i klockan. O sayatiyi zangardu. (0,75+0,75+2,5+ordföljd 1)

c) Var fanns hans/hennes hem? Oyin* dhavu uykede chuldu.

(1,25+1,25+0,75+0,75+ordföljd 1)

*också "oin" godkändes

d) Jag besökte deras stad. Usun onhayin** segirde gaftum. (0,5+1,5+1+1+ordföld1)

**också "onhain" godkändes